

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE

Přezkum provádění právních předpisů EU v oblasti životního prostředí Zpráva o zemi – ČESKÁ REPUBLIKA

1. Přeměna EU na zdrojově účinnější, ekologické a konkurenceschopné oběhové hospodářství

Rozvoj ekologického hospodářství a zlepšování účinnosti zdrojů

Balíček k oběhovému hospodářství pro rok 2015 klade důraz na nutnost přechodu k „oběhovému“ hospodářství, které je založeno na životním cyklu, s kaskádovým využitím zdrojů a zbytkového odpadu, který je téměř nulový. Výše uvedené lze usnadnit rozvojem a zpřístupněním inovativních finančních nástrojů a rovněž financováním ekologických inovací.

Cíl udržitelného rozvoje 8 vyzývá státy, aby podporovaly trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst, plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny. Cíl udržitelného rozvoje 9 vyzdvihuje potřebu vybudovat odolnou infrastrukturu, podporovat inkluzivní a udržitelnou industrializaci a posilovat inovace. Cíl udržitelného rozvoje 12 podporuje státy, aby do roku 2030 dosáhly udržitelného řízení a efektivního využívání přírodních zdrojů.

Opatření směřující k oběhovému hospodářství

Transformování našich hospodářství z lineárních na oběhové představuje příležitost je znovuobjevit a učinit je udržitelnějšími a konkurenceschopnějšími. Tím dojde ke stimulaci investic a k vytvoření krátkodobých i dlouhodobých výhod pro hospodářství, životní prostředí i občany.

Do dnešního dne neexistuje žádná vnitrostátní politika, která by stanovila ucelený přístup k ekologickým inovacím a k oběhovému hospodářství.

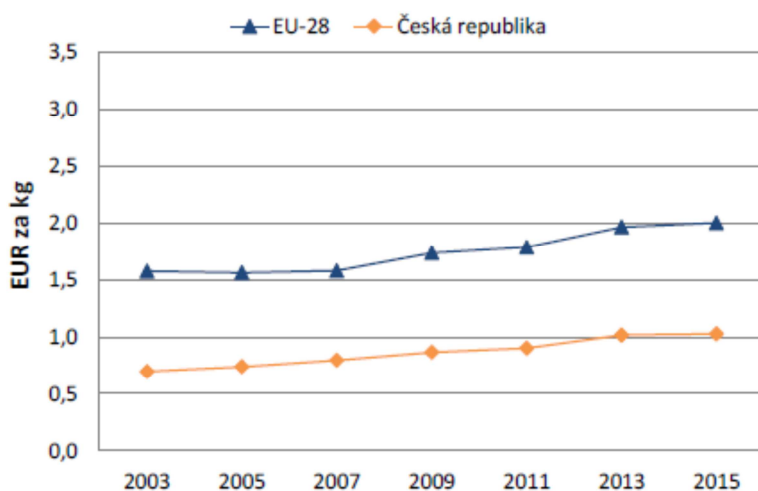
V novém plánu pro nakládání s odpady v České republice (Plán odpadového hospodářství ČR) pro období 2015–2024 byl jako cíl navržen přechod na oběhové hospodářství.

V České republice existují určité iniciativy v oblasti oběhového hospodářství, jedná se ale spíše o výjimky⁹

Hlavními problémy, kterým čelí Česká republika v souvislosti s ekologickými inovacemi a s oběhovým hospodářstvím, se týkají systému výzkumu a inovací. Pro řešení tohoto problému je nutné se zaměřit rovněž na systémy vzdělávání a veřejného výzkumu.

Graf 1: Produktivita zdrojů 2003–2015 Rozvoj ekologických inovací a oběhového hospodářství

(jak účinně hospodářství využívá materiální zdroje pro vytváření blahobytu),



Rozvoj ekologických inovací a oběhového hospodářství v České republice se zaměřuje zejména na energetickou účinnost budov a infrastruktury, udržitelnou dopravu a na několik témat z oblasti životního prostředí, jako je hospodaření s vodou a čištění odpadních vod, nakládání s odpady (např. komunální a potravinový odpad) a účinnost zdrojů (např. opětovné využití a recyklace stavebního a demoličního odpadu a snížená spotřeba zdrojů). V posledních letech se zdá, že dochází k rychlému nárůstu inovací v oblasti bio a nanotechnologií.

Ekologické inovace

Ze srovnávacího přehledu vyplývá, že celkově došlo v roce 2015 ve výkonnosti ekologických inovací v České republice oproti roku 2013 ke zlepšení, přičemž celková hodnota indexu byla 99 (v porovnání s hodnotou 71, která byla dosažena v roce 2013), čímž se Česká republika zařadila na 13. místo z 28 členských států EU (v porovnání se 17. místem v roce 2013). Výrazného zlepšení v hodnocení a v celkové hodnotě indexu mohlo být dosaženo díky změně zdroje údajů; výsledky za tyto ukazatele tedy nebyly plně srovnatelné s údaji za rok 2013.

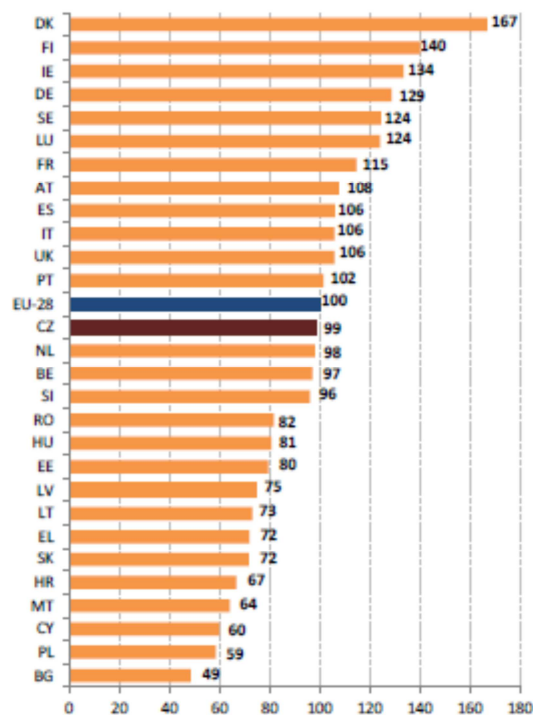
Stávající překážky výzkumu a vývoje¹² se vztahují i na odvětví ekologických inovací. Příklady lze shrnout takto:

Slabé výstupy a výsledky činností v oblasti výzkumu a vývoje v České republice, omezená spolupráce mezi akademickým a podnikatelským sektorem. Politika v oblasti výzkumu a vývoje a rámec financování jsou i nadále roztříštěny.

Vysoká závislost hospodářského vývoje České republiky na činnostech společností v zahraničním vlastnictví, které využívají Českou republiku jen jako výrobní základnu.

Nestabilita regulačního rámce a administrativní zátěž spojená s dodržováním regulačních pravidel.

Graf 2: Index ekologických inovací 2015 (EU=100)¹³



Navrhovaná opatření

- ☒ Posílit politický rámec za účelem urychlení přechodu na oběhové hospodářství poskytnutím další podpory místním podnikům a zvýšením investic do veřejných systémů výzkumu a vzdělávání.
- ☒ Motivovat k investicím do ekologických výrobků a služeb.
- ☒ Posílit financování výzkumu a vývoje mezi malými a středními podniky.

Nakládání s odpady

Přeměna odpadu na zdroje vyžaduje:

- ☒ úplné provedení právních předpisů Unie v oblasti odpadů, které zahrnují hierarchii způsobů nakládání s odpady; potřebu zajistit oddělený sběr odpadu; cíle v oblasti nahrazení skládek a tak dále;
- ☒ omezování vzniku odpadu na 1 obyvatele a vzniku odpadu v absolutním vyjádření;
- ☒ omezování energetického využití na nerecyklovatelné materiály a postupné odstraňování skládkování recyklovatelného nebo využitelného odpadu.

Cíl udržitelného rozvoje 12 vyzývá státy, aby do roku 2030 podstatně omezily vznik odpadu za pomoci prevence, snížení, recyklace a opětovného použití.

Přístup EU k nakládání s odpady vychází z „hierarchie způsobů nakládání s odpady“, která stanovuje prioritu přiučtváření odpadové politiky a nakládání s odpadem na provozní úrovni: prevence, (příprava na) opětovné použití, recyklace, využití a jako nejméně upřednostňovaná možnost likvidace (která zahrnuje skládkování a spalování bez energetického využití). Pokrok při dosahování cílů recyklace a přijetí odpovídajícího plánu pro nakládání s odpady / programu předcházení vzniku odpadů¹⁴ by měly být klíčovými položkami pro měření výkonnosti členských států.

Zelené zdanění a dotace škodlivé pro životní prostředí

Akční plán pro oběhové hospodářství podporuje využívání finančních pobídek a ekonomických nástrojů, jako je zdanění, které má zajistit, aby ceny výrobků lépe odrážely environmentální náklady. Postupné odstraňování dotací škodlivých pro životní prostředí je sledováno v kontextu evropského semestru a v národních programech reforem předložených členskými státy.